

OBRAZNOSŤ MYSTICKEJ SPISBY SV. LAURY MONTROYOVEJ

ZUZANA CIVÁŇOVÁ

CIVÁŇOVÁ, Zuzana: Imagery of Mystical Writings of St. Laura Montoya, 2020, Vol. 2, Issue 2, pp. 23 – 34. DOI: 10.17846/CEV.2020.02.2.23-34.

ABSTRACT: The following paper deals with the mystical experience of Colombian Catholic mystic and founder of the Congregation of Missionary Sisters of Immaculate Mary and Saint Catherine of Siena, St. Laura Montoya y Upegui (1874 – 1949) who experienced the presence of God already in her childhood. From the moment she recognized and personally felt God's existence, she was going through another various mystical experiences that impacted her spiritual journey. Between 1925 – 1933 she wrote her autobiography named *The Story of God's Mercy in one Soul* (*Historia de las misericordias de Dios en un alma*), which became her longest and the most complex work. The presented paper focuses on the way she tried to describe the unspeakable content of her experiences using particularly images of inner world.

KEYWORDS: St. Laura Montoya. Mystical experience. Mysticism. Images of inner world.

Kolumbijská autorka Laura Montoyová (1874 – 1949), v rehoľnom živote známa ako Matka Laura od sv. Kataríny Sienskej, nepatrí v svetových literárnych dejinách náboženskosti k známym postavám. V literatúre písanej po španielsky, ktorá sa vyznačuje – ako ju poznáme napríklad z tvorby sv. Terézie z Ávily (1515 – 1582) a sv. Jána z Kríža (1542 – 1591) – bohatou duchovnou tradíciou, začína však v ostatných rokoch vzbudzovať výraznejší záujem, pričom predmetom interpretačnej pozornosti je predovšetkým jej duchovná autobiografia *Príbeh o Božom milosrdenstve v jednej duši* (*Historia de las misericordias de Dios en un alma*). Autorka ju písala v rokoch 1925 – 1933, súčasným čitateľom je dostupná vo vydaní z r. 2017. Editorka diela Nancy López Peña vo svojej úvodnej prezentácii zdôrazňuje presah tohto diela do literárneho priestoru: „Prekračuje oblasť viery a predstavuje oveľa viac než autobiografické rozprávanie o prvej kolumbijskej svätici: je to literárny text, v ktorom autorka majstrovsky spája svoje životné, duchovné, rodinné skúsenosti i skúsenosti povolania s hlbokými úvahami o zmysle života, prítomnosti Boha medzi ľuďmi, službe druhým a mieste ženy v spoločnosti“ (*Autobiografía* 2017, lok. 71 – 74)¹.

Odvolávka na taliansku stredovekú mystičku v rehoľnom mene a nakoniec aj v názve kongregácie – Misionárky Nepoškvrnenej Panny Márie a sv. Kataríny Sienskej, ktorú založila, je motivovaná bytostným prilnutím Laury Montoyovej k charizme sv. Kataríny (1347 – 1380). Aj v jej živote zohrávala veľkú úlohu samota, uprostred ktorej sa v modlitbe stretávala s Bohom, no predovšetkým sa v ich životných postojoch prestupovala aktívna služba v prospech blížneho – charitatívna činnosť zameraná na biednych či akýmkoľvek spôsobom spoločnosťou marginalizovaných ľudí. V prípade kolumbijskej mystičky sa úsilie o činný a autentický apoštolát realizuje aj v súradniciach Kataríninej náuky, podľa ktorej sa láska k Bohu a láska k blížnemu nemá oddelovať. Ako je zaznamenané v *Dialógu s Božou prozreteľnosťou* (*Dialogo della Divina Provvidenza*, 1378), Boh Kataríne povedal: „Žádám, aby ste mne milovali stejnou láskou, jíž miluji já vás. Nemůžete pro mne samozřejmě

¹ Vzhľadom na to, že pracujeme s elektronickou verziou knihy (edícia Editorial Pontificia Universidad Javeriana z roku 2017) zakúpenou v spoločnosti Amazon, je nutné na jej čítanie používať aplikáciu Amazon Kindle, ktorá nemá číslovanie strán. Preto na identifikáciu citácie používame tzv. lokácie, ktoré lokalizujú citovaný text v e-knihe (1 lokácia = 150 Kb informácií). Pre všetky citácie zo spomínaného vydania autobiografie budeme teda používať nasledovný zápis s príslušnými číslami lokácií (*Autobiografía* 2017, lok. 1231 – 1232). Všetky citácie v tejto štúdii preložila Z. C.

vykonat to, co jsem já vykonal pro vás. [...] Proto jsem vám dal bližního jako prostředek, aby ste pro něj činili to, co nemůžete vykonal pro mě [...]“ (*Dialog*, 64 [Borriello – Caruana – Del Genio – Suffi 2012, 476]). Sv. Katarínu Sienskú zvyknú pre osobitý spôsob realizácie tohto poslania nazývať „mystičkou z ulice“ (ibid., 476), matku Lauru by sme preto analogicky mohli nazvať „mystičkou z pralesa“. V odľahlej amazonskej džungli v útrobach južnej Kolumbie totiž pôsobila ako učiteľka a neskôr duchovná matka Indiánov, ktorým – ako počas jej kanonizácie r. 2013 povedal pápež František – „vliala nádej, lebo ich prijala s láskou, ktorej sa naučila od Boha, a priviedla ich k nemu [Bohu] prostredníctvom účinnej pedagogiky, ktorá rešpektovala ich kultúru a nestavala sa proti nej“ (Papa Francisco 2013).

Sv. Lauru Montoyovú a sv. Katarínu Sienskú oddeľuje na časovej osi kultúrnych, duchovných i literárnych dejín šesť storočí, napriek tomu však obe zblízuje pozoruhodná energia a osobná zaangažovanosť pri dosahovaní cieľa, ku ktorému sa cítia Bohom povolané, ako to v mystickej skúsenosti prežili. Toto úsilie sa uskutočňuje aj vďaka ich odvahe – otvorene sa vedia postaviť voči autorite, a to aj cirkevnej hierarchii, bojujú so spoločenskými konvenciami, hoci za to neraz žnú nepriazeň, neporozumenie aj krivdu. V neposlednom rade tieto dve výnimočné ženy charakterizuje aj bohatá spisba – v nej každá jedinečným jazykom odhaľuje svoj hlboký vnútorný svet, opakovane prežívané stretnutie s Bohom v mystickej skúsenosti, poetiku vyskladanú z originálnych vnútorných obrazov. Práve vnútorné obrazy zaznamenané v spisbe Laury Montoyovej predstavujú ťažisko tejto interpretácie, ukotvanej v už spomínanej duchovnej autobiografii. Laura ju napísala na podnet svojho spovedníka Estebana Le Doussala, kňaza z Kongregácie Ježiša a Márie (tzv. eudisti), s cieľom vysvetliť spolusestrám z vlastnej kongregácie svoju mystickú skúsenosť.² Toto vyše tisícstranové dielo epištolarneho charakteru je brilantnou ukážkou jednak tzv. poetiky nevyjadriteľného, jednak osobnej a intímnej duchovnej skúsenosti autorky. Výklad v určitých pasážach nadobúda výrazne mystagogický charakter. Laura Montoyová pri osvetľovaní procesu svojho duchovného zrenia uplatňuje introspekciu. Ponára sa do spomienok, skladá čiastočky mozaiky vlastného duchovného príbehu, pomenúva záchvevy svojho vnútra. Autobiografický rozmer textu podnecuje jeho výpovednú pôsobivosť a robí ho dôveryhodným, ba až inšpiratívnym. Aj tu sa potvrdzuje, že „[v]lastná skúsenosť konkrétnych autorov-mystikov sa javí ako príťažlivá a predovšetkým hodnoverná predloha, aj keď môže byť zaznamenaná jazykom vzdialeným, resp. odlišujúcim sa od iných diel literatúry“ (Kučerková – Režná 2016, 9).

UTRPENIE CEZ PRIZMU BOŽEJ PEDAGOGIKY

Duchovnú cestu sv. Laury Montoyovej výrazne poznamenal fenomén bolesti, resp. utrpenia. Ako malé dieťa prišla (za násilných okolností) o otca, čo do jej života vnieslo niekoľkonásobné trápenie: otcovu neprítomnosť zažívala ako nedostatok istoty či bezpečia, spolu s ostatnou rodinou bola totiž uvrhnutá do chudoby a odkázaná na pomoc iných a tá často neprichádzala v láskavej podobe, čo sa prejavilo inklináciou k samote. Trpela, pretože bola podceňovaná i ponižovaná. Nespravodlivosť, ktorej v detstve nerozumela, neskôr v svojom diele zahrnula do pojmu *Božia pedagogika* (pedagogía de Dios). „Pozrite, ctihodný otče, ako ma formoval Boh. Nerozumela som tomu, verila som, že za moje ponižovanie a utrpenie môže chudoba. Teraz vidím, že to bola čisto Božia pedagogika. Iní chudobní nemusia prežívať tolkkú krutosť“ (*Autobiografia* 2017, lok.

² Väčšina diel kresťanských mystikov vznikla na vonkajší podnet s cieľom poslúžiť ostatným členom príslušnej komunity. Keď už autori „musia hovoriť/písať, chcú prostredníctvom svojich diel nielen vypovedať o svojom mimoriadnom zážitku, ale najmä zapôsobiť tak, aby iniciovali nové alebo intenzívnejšie uvedomenie si duchovnej podstaty života, a tým aj premenu vnútra a konania svojich recipientov“ (Kučerková – Režná 2014, 7).

1230 – 1231).³ Široká škála bolesti bola spôsobená už spomenutými, no aj ďalšími okolnosťami života: nedarilo sa jej nájsť spovedníka, ktorý by jej rozumel, ani získať náležité duchovné vedenie; počas svojej učiteľskej dráhy zakúšala nežičlivosť, ale aj ohováranie či osočovanie; v nemalej miere ju poznamenalo aj odmietnutie jej žiadosti o vstup do karmelitánskeho rádu ap. Tieto neľahké skúsenosti predstavovali určité fázy jej duchovného rastu. Formovali ju a viedli tak, aby sa oslobodila – od vzťahov aj emocionálnych väzieb, aby prestala byť závislá od všetkého, čo ju púta k pozemským záležitostiam. Sama na to v svojom duchovne ladenom životopise upozorňuje: bol to jediný možný spôsob ako napredovať na ceste k dokonalosti, ktorá bola jej celoživotnou metou. Víťazstvom vo vynaloženej námahe bolo, že „ponižovanie [ju] nakoniec prestalo ponižovať a láska k blížnemu, a to bez rozdielu, výrazne vzrástla“ (ibid., lok. 15648)⁴.

Evelyn Underhillová identifikuje v symbolickej rovine tri oblasti apelujúce na veľké prejavy ľudského nepokoja: 1. túžbu, ktorá robí z človeka pútnika, 2. túžbu srdca po srdci, teda po dokonalom partnerovi, 3. túžbu po vnútornej čistote a dokonalosti – tá vedie človeka k askéze (2004, 161). V literárnej reflexii duchovnej cesty u sv. Laury možno jasne identifikovať už zmienenú túžbu po dokonalosti. Podľa jej vlastných slov ju možno dosiahnuť iba prostredníctvom utrpenia. Toto poznanie ilustruje skúsenosťou z duchovných cvičení pre učiteľky v Medellíne v roku 1895. „Počas týchto cvičení som pochopila, čo znamená utrpenie. Boh od prvého dňa chcel, aby som videla totálne znetvorenie môjho vnútorného bytia. Všetky hriechy môjho života sa na mňa vrhli ako besné psy a ťažili ma stáby celé pohoria. [...] Urobila som si generálnu spoveď, slzy ma pritom zaplavili do takej miery, že sa mi sotva darilo vyslovovať slová, prerývali ich vzlyky. [...] Po spovedi som sa cítila definitívne zatratená. Peklo bolo už navždy miestom pre mňa“ (Autobiografia 2017, lok. 2352 – 2363).⁵

Ako to možno ďalej vydedukovať z Laurinej spisby, postupom času Božiemu zámeru zdokonaľovať svoju dušu porozumela. Uchýlila sa preto viac k modlitbe a k praktizovaniu čnosti: „[M]oja duša sa poddávala len Božiemu zásahu, božskému Slnku môjho života“ (ibid., lok. 1239).⁶ Navzdory uvedenému poznaniu i odhodlaniu bol jej život počas istého obdobia (od r. 1900/1901 – sama si nie je istá – až do r. 1906) preniknutý temnotou, čiže obdobím opustenosti a prázdnoty, ktorá sa spájala s absenciou Božej prítomnosti. Prežívala teda onú známu *tmavú noc duše* (la noche oscura del alma), ako ju opísal sv. Ján z Kríža. Underhillová chápe tmavú noc ako postupné rozplynutie stavu mystického osvietenia⁷, keď sa na povrch dostáva vedomie, že ja je aj naďalej oddelené od Absolútna. „Toto vedomí je tak hlboké a silné, že utlumí veškeré vedomí transcendentného a uvrhne ja do stavu negace a bíd“ (Underhill 2004, 423).

Sv. Laura dala tomuto obdobiu nepociťovania Božej prítomnosti názov *zovretie démonom* (cerco del demonio). „Stav mojej duše bol stavom najhlbšej temnoty. Zdalo sa, že mi chýba sám Boh. Noci som trávila stáby v tmavej jaskyni. Triasla som sa horkosťou, akoby som mala silné kŕče. [...]“

³ “Mire, reverendo padre, ¡cómo me formaba Dios! Yo no lo entendía; ¡creía que mis humillaciones y sufrimientos se debían a la pobreza! Hoy veo que era puramente la pedagogía de Dios. Los demás pobres no tienen que experimentar estas durezas.”

⁴ “Las humillaciones dejaron de humillarme y el amor del prójimo, sin distinciones, creció mucho.”

⁵ “En estos ejercicios supe lo que era sufrir. Desde los primeros días quiso Dios que me viera en toda la deformidad de mi ser interior. Los pecados todos de mi vida se me echaron encima como perros rabiosos y me pesaban como montañas. [...] Hice confesión general, tan inundada en llanto que apenas pronunciaba las palabras entrecortadas por los sollozos. [...] Después de la confesión me sentí definitivamente reprobada. El infierno era mi sitio para siempre.”

⁶ “[...] mi alma era flexible solo a la acción de Dios, divino Sol de mi vida.”

⁷ Evelyn Underhillová hovorí o osvietení ako o prebudení k vedomiu Absolútna, istej náhlej a prekvapivej zmeny, keď mystik „získáva vedomí o svete, ktorý tu vždy byl, a v němž jeho podstatné bytí – jeho základ, který je božský – vždy spočívalo“ (2004, 271).

Myslela som si, že sa nebo pre mňa navždy uzavrelo. Tá horkosť nemala útechu ani v nebi – ktoré ani čo by bolo z bronzu –, ani na zemi, pretože nikto nedokázal porozumieť mojej bolesti“ (*Autobiografia* 2017, lok. 3226 – 3288).⁸ „Prešli asi dva roky, no ani modlitba, ktorú som nikdy neopustila, ani skutky kajúcnosti vykonávané s najväčšou horlivosťou, mi nepriniesli čo i len lúč nádeje. V svojej bolesti som sa cítila ako slepec bez svetla a lásky“ (ibid., lok. 3293 – 3294).⁹ „Horkosť“, „temnota“ a „tmavá jaskyňa“ reprezentujú absenciu Božej prítomnosti, ktorú Laura znášala veľmi ťažko – to podčiarkla prirovnaním sa k slepcovi, čo nepocítil lásku a nikdy nevidel svetlo. Nebo, ktoré prirovnáva k bronzu, sa pre ňu stalo nepreniknuteľným miestom (nevnikli doň ani modlitby).

Toto neradostné obdobie trvalo niekoľko rokov a sv. Laura si ho so sebou priniesla aj do regiónu Urabá, kde sa pravidelne zdôverovala predstavenému. Bol to práve on, kto jej ako prvý vysvetlil princíp prostej duše na ceste priblíženia sa k Bohu. „Povedal mi, že to utrpenie určitým spôsobom očistilo moju lásku a že vďaka nemu Boh urobil moju dušu prostou, a to bolo ďalším krokom k zjednoteniu s Ním. Toto vysvetlenie, ctihodný otče, ma naplnilo svetlom a celkom zreteľne som uvidela, že to nebolo nič iné ako spojenie mnohopočetného v jedno“ (ibid., lok. 13878 – 13879).¹⁰ Všetka námaha *tmavej noci* teda smeruje k nevyhnutnému mystickému úkonu absolútneho sebaodovzdania (Underhill 2004, 454) – duša mystika sa potrebuje „vyprázdniť“, aby ju mohla naplniť Božia milosť.

Po šiestich rokoch prežívania *tmavej noci* Laura teda vstúpila do ďalšej etapy – vykladá ju ako stav absolútneho uvoľnenia (una absoluta desocupez) svojho bytia pre Boha. Nič nemalo pre ňu väčší význam, a preto vedome nebudovala vzťahy, nezaoberala sa činnosťami, akokoľvek by boli dobré, jej jediným zámerom bolo budovať v sebe prázdno, ktoré vyplní Boh. Toto obdobie vnieslo do jej modlitieb zvláštne veci (ako ich sama pomenovala): niekedy išlo o pocit, že porozumela večnej jednote Slova s Otcom („nebolo to iba svetlo: bol to akoby stret s Božím otcovstvom“; *Autobiografia* 2017, lok. 3990)¹¹, inokedy akoby ju Boh pokrýval svojím otcovstvom a ustanovil ju za matku neveriacich, ktorí ju „boleli ako skutočné deti“ (ibid., lok. 3995) – Laura ich obrazne pomenovala „moja rana“ (mi llaga).

MYSTICKÁ SKÚSENOŠŤ V OBRAZOCH

Na pozadí života a mystickej skúsenosti sv. Laury sa pokúsime predstaviť vybrané obrazy z jej duchovnej autobiografie. Je nutné dodať, že pri opise zažitého a ťažko vypovedateľného je mystik nútený použiť bežný ľudský jazyk, pričom si často vypomáha analógiou. Pri mystických zážitkoch sa však uchýľuje najmä k využívaniu obrazov. V obraznom jazyku je podstatný vzťah medzi obrazom a vyjadrovanou realitou, pričom autori najčastejšie využívajú prirovnania, metafory či alegórie (Dinzelbacher 2006, 659).

Pri premýšľaní nad obraznosťou mystickej skúsenosti sv. Laury sme sa inšpirovali pojmom vnútorný obraz, ako ho charakterizovali M. Kučerková a M. Režná v štúdiu *Vnútorné obrazy u kresťanských mystikov (Literárno-sémantická charakteristika)*. Autorky pod ním chápu „imagen,

⁸ “El estado de mi alma era el de la más profunda oscuridad. Parecía que hasta Dios me hubiera faltado. Pasaba las noches como en una caverna oscura; temblaba de amargura como si tuviera fuertes convulsiones. Creía el cielo cerrado para siempre para mí. [...] Mi amargura no tenía alivio ni en el cielo, pues parecía de bronce, ni en la tierra porque nadie alcanzaba a comprender mi dolor.”

⁹ “Pasaron así como unos dos años, sin que la oración que jamás abandoné, ni las penitencias de que eché mano con la mayor violencia, me dieran un rayo de esperanza. Mi dolor era como un ciego sin luz ni amor.”

¹⁰ “Me dijo que esas penas habían hecho cierta purificación en mi amor y que entonces Dios había simplificado mi alma, lo cual significaba un nuevo aumento de unión con Él. Esta explicación, reverendo padre, me llenó de luz y vi muy claramente que no era aquello sino un quedar uno lo que era múltiple.”

¹¹ “[...] no era simplemente una luz: era como un tope con la paternidad divina.”

ktorý sa vytvoril vo vedomí mystika počas kontemplatívneho stavu a ktorý sa autor-mystik s odstupom a prostredníctvom slov usiluje vo svojom diele sform[ul]ovať tak, aby zachoval sémanticko-hodnotovú identitu ‚videného‘ [...] písomné zaznamenávanie týchto obrazov sa vždy deje v autorovom presvedčení, že nie je ľudsky schopný vo významovej a výrazovej plnosti obsiahnuť zjavené tajomstvo“ (2014, 5 – 7). Nasledujúce členenie podkapitoly predstavuje vybrané vnútorné obrazy Laury Montoyovej.

Skúsenosť s mraveniskom

Hneď v úvode autobiografie Laura Montoyová prostredníctvom paraboly opisuje svoj prvý mystický zážitok s Bohom: hovorí o skúsenosti s mraveniskom (golpe del hormiguero). V jedno ráno, ktoré hyperbolizovane nazýva „najkrajším v živote“ (¡la más bella de mi vida!), sledovala mravce, ako húževnato nosia listy od neďalekého stromu do mraveniska. Sústredene pozorovala, ako si vzájomne odovzdávajú bremeno a vchádzajú s ním do útrob mraveniska. Laura svoje silné prepojenie s prírodou pretavuje do metaforickejšieho jazyka, keď opisuje, ako miestami mravcom pomáhala náklad preniesť „až ku vchodu do hlineného sídla, kde ich preberali tie [mravce], čo vychádzali z onej tajupľnej škáry“ (Autobiografía 2017, lok. 865),¹² pričom využíva i príznačné epiteta.

Vlny lásky, čo pociťovala pri hre s mravcami („občas som ich nežne láskala“, ibid., lok. 866), v jednej chvíli prepukli do niečoho oveľa intenzívnejšieho. Keďže bolo pre ňu mimoriadne ťažké významovo obsiahnuť prežitú skúsenosť, uchýlila sa k vnútornému monológ, z ktorého miestami cítiť zúfalstvo z vlastnej nespôsobilosti vypovedať nevyviedateľné. Podčiarkuje to aj využitie exklamácie či opakujúce sa konštrukcie: „Bola som akoby zasiahnutá lúčom, neviem povedať viac! Tým lúčom bolo poznanie Boha a jeho veľkoleposti, tak hlbokého, tak majestátneho, tak milujúceho, že dnes po toľkom štúdiu a učení neviem o ňom viac, než som vedela vtedy! A aké to bolo? To nemožno vypovedať! Vedela som, že existuje Boh, tak ako to viem teraz, ba ešte oveľa intenzívnejšie, neviem povedať viac. Cítila som to hodnú chvíľu, bez toho, aby som vedela ako a čo cítim, nemohla som ani rozprávať“ (Autobiografía 2017, lok. 867 – 871).¹³

Na transcendentnú skúsenosť treba nazerať ako na fenomén neuchopiteľný kognitívnymi procesmi bežného človeka, pretože ich presahuje. U Laury, podobne ako u iných mystikov, je dávanie sa Boha spravidla záplavou lásky, ba priam neopísateľného vytrženia. Tieto pocity sú

¹² “[...] hasta la entrada de su mansión de tierra, en donde me las recibían las que salían de aquel misterioso hoyo”

¹³ “¡Fui como herida por un rayo! ¡Yo no sé decir más! Aquel rayo fue un conocimiento de Dios y de sus grandezas, tan hondo, tan magnífico, tan amoroso, que hoy, después de tanto estudiar y aprender, ¡no sé más de Dios que lo que supe entonces! ¿Cómo fue esto? ¡Imposible decirlo! Supe que había Dios, como lo sé ahora y mucho más intensamente; no sé decir más. Lo sentí por largo rato, sin saber cómo sentía, ni lo que sentía, ni poder hablar.”

Laura si vďaka pozorovaniu prírody uvedomila krásu stvorených vecí a ich jednotu s Bohom – prostredníctvom prírody, teda kontemplotovala Boha. Ángela Francisca García de Bertolacci definuje kontempláciu ako „hlbokú vnútornú skúsenosť, ktorá je výsledkom láskyplného spojenia s Bohom, preto má afektívny charakter“ (2015, 270). Tento pojem dodnes v spirituálnej terminológii nebol zjednotený, na čo upozorňuje Ch. A. Bernard, podľa ktorého je to „činnosť, ktorá dochádza jednoduchým úkonom k poznaniu duchovni skutočnosti“ (Bernard 1999, 407 [Kučerková – Režná 2016, 27]). Podľa kresťanskej spirituality možno rozlišovať získanú a mystickú kontempláciu, pričom pri získanej ide o jednoduché úkony (napr. meditatívna činnosť) a mystická (alebo pasívna) sa prejavuje zvláštnym duchovným stavom, charakteristickým pasivitou voči Božiemu pôsobeniu (ibid.). Pápež František v katechéze zameranej na dar poznania Ducha Svätého výstižne popísal, že „[k]eď sú naše oči osvietené Duchom, otvárajú sa pre kontempláciu Boha v nádhere prírody a veľkoleposti vesmíru a vedú nás k objaveniu toho, ako nám každá vec hovorí o ňom, ako každá vec rozpráva o jeho láske“ (Svätý Otec 2014).

sprevádzané paralyzáciou vyjadrovacích schopností, preto sa Laura pri ich opise azda i nedobrovoľne uchýľuje k využitiu paradoxu: „Cítla som veľmi hlbokú lásku, takú akú ani nemožno pocítiť. Vidíte otče? Ako môžem povedať, že som pocítla niečo, čo sa pocítiť nedá, keď sú to dva úplne protichodné pojmy? [...] Iba viem, že je takmer nemožné hovoriť o týchto veciach a že som opísala to, čo považujem za pravdu, alebo, že som použila výrazy, čo sa môžu priblížiť k nevyhovujúcej pravde“ (ibid., lok. 5119 – 5135).¹⁴

Často je prežitá skúsenosť vyobrazovaná lyrickejšie a u sv. Laury sa prestupuje s chaotickosťou výpovede (Laura sa obracia hneď k niekoľkým recipientom, na jednej strane je to jej spovedník, otec Le Doussal, na strane druhej samotný Boh) a (ne)vedomým využívaním symbolov (napr. svetlo, oheň ap.), ale aj uvedenou nevyhovujúcosťou. To sa prejavuje aj v spôsobe, akým komentuje svoju skúsenosť pri mravenisku duchovnému sprievodcovi. Ako sme už uviedli, sama považuje vlastné výrazové prostriedky za nedostatočné na vyjadrenie podstaty toho, čo jej bolo dané: „Ach! Boh vie, otče, že tieto veci sú tak intímne a že je tak kruté vysloviť ich! Iba poslušnosť ich dostáva von!“ (ibid., lok. 866 – 867).¹⁵ „Bože môj, konečne si uvedomujem krásu krehkosti Tvojej lásky! Ale ako to vyjadriť, otče? Na tieto veci vždy chýbajú slová!“ (ibid., lok. 858 – 859).¹⁶

Laurina skúsenosť s mraveniskom vykazuje známky vliateho spoznania existencie a prítomnosti Boha, ktoré si vzhľadom na svoj nízky vek nedokázala vysvetliť – jej celkom prirodzenou reakciou bol plač a krik. Aj keď vyrastala v kresťansky založenej rodine, až do onoho okamihu nevenovala pozornosť veciam viery, aj modlitby opakovala z povinnosti bez toho, aby sa hlbšie zamyslela nad ich obsahom a významom.

Skúsenosť pri hoblíci

Podobným prípadom je i Laurina ďalšia skúsenosť, tentokrát s pocítením prítomnosti Ježiša v Eucharistii, prežitá opätovne v detstve – v dvanástom roku života. Pomenovala ju skúsenosť pri hoblíci (golpe del banco). Aj napriek tomu, že zvykla takmer na dennej báze vykonávať prijímanie, vnímala ho iba ako istú povinnosť každodennej potreby. Opätovne sa uchýľuje k parabole, aby čo najvernejšie opísala svoje pocity: „ale všetko toto bolo akoby z povrchnej viery (odpustite mi to slovo, nenachádzam iné), akoby chladnej, nedostatočnej, skrátka, nezakúsenej (ďalšie, o ktorom neviem, či nie je priodvážne)“ (ibid., lok. 1400).¹⁷ Laura v rukopise zdôrazňuje slová „povrchná“ a „nezakúsená“, akoby tým chcela poukázať na to, že nie je spokojná s ich výpovednou hodnotou, pretože nepokrývajú významové nuansy, ktoré chce sprostredkovať. Život do onoho okamihu prirovnáva k tvári zastretej polopriehľadným závojom, ktorý jej niekto na plnom svetle sňal, čo možno interpretovať tak, že i keď dostala dar poznania Boha, v danej chvíli ešte neprenikla do tajov Eucharistie. To sa však zmenilo práve skúsenosťou pri hoblíci: „Bezpochyby Boh, ako odpoveď na moje odovzdanie [Laura spomína, že sa odovzdala práci, pozn. autorky] vzbudil vo mne silnú túžbu po prijímaní. Učinila som teda duchovné prijímanie a viac neviem povedať. Ako omráčená som nevnímala nič, čo sa dialo navôkol, pocítla som sľaby neprekonateľnú bolesť s prímiesou zvláštnej lásky, akoby mojou dušou skrz naskrz prechádzala svätá Eucharistia, zaplavili ma slzy

¹⁴ “Sentía un amor muy hondo, muy como insensible. Ya ve padre, ¡cómo puedo decir que sentía algo insensible, si son términos que se contradicen! [...] Solo sé que es casi imposible hablar de estas cosas y que he descrito lo que creo la verdad o que he usado los términos que pueden acercarse a la verdad indecible.”

¹⁵ “¡Ay! Dios sabe, padre, que estas cosas son tan íntimas ¡y que es tan duro decirlas! ¡Solo la obediencia las saca fuera!”

¹⁶ “¡Dios mío, ahora me doy cuenta de una bella delicadeza de vuestro amor! Pero ¿Cómo expresarlo, padre mío? ¡Para estas cosas faltan siempre las palabras!”

¹⁷ “pero todo esto era como por fe seca (perdóname esa palabra, no tengo otra), como fría, como mediana, en fin, como no experimental (otra que no sé si será atrevida).”

bez toho, aby som to vnímala. Na dôvažok sa mi zdalo, že som akoby porozumela, ako je Ježiš prítomný v hostii a ako je Božie Slovo prítomné v Ježišovi“ (ibid., lok. 1404 – 1407).¹⁸ Explicitné „a viac neviem povedať“ opätovne poukazuje na bezmocnosť vyrozprávať prežitú udalosť bežným jazykom. Na inom mieste Laura používa metaforu obety Ježiša Krista, ktorú zahŕňa do pocitu „neprekonateľnej bolesti s prímiesou zvláštnej lásky“. To, že práve prežila niečo, čo ju presahovalo tak po kognitívnej, ako i po emocionálnej stránke, vyjadruje antitézou: „Skrátka, nejdem sa pokúšať povedať viac, pretože prekrútim myšlienku, ktorá ani nie je myšlienkou“ (ibid., lok. 1408 – 1409).¹⁹

Obraz ukrižovaného Krista

Ďalšia skúsenosť sv. Laury, prežitá vďaka pohľadu na obraz Krista ukrižovaného pred očami Jeruzalemčanov, má charakter aktívneho obrazného videnia²⁰. Laura v tomto období naplnenom láskou už naplno vykonávala svoju misionársku činnosť, ktorú jej z času na čas komplikovali rôzne nepríjemnosti. Aj napriek tomu si však zachovávala v duši neustále rastúcu lásku a trápenia metaforicky ponímala ako „pohonnú látku tejto lásky“ (combustible para este amor, ibid., lok. 17079). Jedného dňa sa mala zúčastniť predstavenia Tunebov – jedného z kolumbijských autochtónnych kmeňov – na miestnej fare. Keď sa zadívala na spomenutý obraz, aj napriek tomu, že videla maľbu po prvýkrát v živote, pocítila „silný láskavý lúč“ (rayo amoroso tan fuerte, ibid., lok. 17081). Fyzicky jej zranil hrudník a časť ľavého boku: „Bolo to prvý a jediný raz, čo som pocítila taký jav. Zároveň som s vnútorným zápalom lásky pocítila, ako sa mi hromadilo teplo na hrudníku a v boku, bolo to, akoby sa zapalovali a žiara ohňa prenikala do tela, nielen povrchovo, ale doňho celého. Zatiaľ čo trvala vnútorná páľava či obroda lásky, bez záplavy slz, ako tomu bolo po iné razy, cítila som ten úkaz, ale nevnímala som ho. O niečo neskôr, keď vnútorná páľava začala ustupovať, precítila som, položila som si ruku na hrud' a oblečenie som mala také horúce, akoby som stála pri vatre. Trvalo to iba krátko. Keby to bolo dlhšie, asi by som umrela“ (ibid., lok. 17082 – 17086).²¹ Skúsenosť sv. Laury sa

¹⁸ “Sin duda, Dios, en respuesta de mi ofrecimiento me infundió un vehemente deseo de comulgar; hice la comunión espiritual y no sé decir más. Como electrizada, como si no sintiera lo que alrededor pasaba, como si tuviera un dolor soberano, con una mezcla de amor extraordinario, como si la santa eucaristía pasara mi alma de parte a parte me bañe en lágrimas sin sentirlo. Me parecía, además, como que comprendía cómo Jesús está en la hostia y cómo el Verbo Divino está en Jesús.”

Možno tu nájsť konotáciu so sv. Bernardom, ktorého dielo *Cantica canticorum*, kázanie LXXIV, cituje Underhillová v súvislosti so stretnutím duše s Absolútnom. Ako svätec sám poukázal, veľmi často ho navštevovalo Slovo, a hoci nikdy netušil ako ani kedy vstúpilo do jeho duše, cítil jeho prítomnosť. „Právě tomu kontemplatívcí říkají pasivní, nebo darovaná kontemplace“ (Underhill 2004, 283).

¹⁹ “En fin, no ensayo decir más porque acabo de desfigurar la idea que tampoco es idea.”

²⁰ Podľa Evelyn Underhillovej mystici rozlišujú tri hlavné skupiny videní: imaginatívne (obrazné), intelektuálne a telesné. Pre potreby tejto práce si priblížime prvé dva typy. Pri imaginatívnom videní ide o to, čo mystik vidí vďaka vnútornému pohľadu. Underhillová rozdeľuje imaginatívne videnie na pasívne a aktívne, pričom pasívne má dve roviny: symbolickú a osobnú. Pri symbolickej si ja uvedomuje, že sa mu pravda odhaľuje prostredníctvom obrazu. Príkladom je sv. Hildegarda, ktorej videnie malo veľmi zložitý symbolický charakter a jeho pochopenie si vyžadovalo veľkú námahu, či nemecký mystik Henrich Suso – jeho dielo sa taktiež vyznačovalo veľkou symbolikou (Underhill 2004, 325). Pri osobnej rovine sú obrazy kladené pred mystika veľmi živé a dokonalo vyjadrujú jeho chápanie Boha natoľko, že sa stávajú nevysloviteľnými.

²¹ “Es la primera y única vez que he sentido tal fenómeno. A la vez que el ardor interior amoroso sentía que se agolpaba el calor sobre el pecho y el costado, como encendiéndose, y con ardor de fuego aplicado a la carne, no superficialmente solo, sino en toda ella. Mientras duró el ardor interior o crecimiento de amor, sin efusión de lágrimas como otras veces, sentía el fenómeno, pero no lo advertía. Un poco después, cuando comenzó a calmar el ardor interior, advertí, y entonces puse la mano sobre el pecho y estaba la ropa caliente cual si hubiera estado al pie de una hoguera. Esto duró poco y si hubiera durado más, quizás hubiera muerto.”

dá prirovnať k transverberácii, ktorú prežila sv. Terézia od Ježiša.²² Pod silným a láskavým lúčom možno identifikovať jednak kopiju, čo prepichla Krista na kríži: „*ale jeden z vojakov mu prebodol bok a hneď vyšla krv a voda*“ (Jn 19, 34), symbol Kristovej lásky, ktorou sa obetoval za ľudí (a ktorá v nej samej postupne narastala): „*Ježiš vedel, že nadišla hodina odísť z tohto sveta k Otcovi. Milujúť svojich, čo boli na svete, miloval ich do krajnosti*“ (Jn 13, 1).

Obraz jazvy

Laura sa naprieč svojim dielom niekoľkokrát vracia k obrazu jazvy – spája ho s dvoma atribútmi, so svetlom a černotou (rayón de luz/rayón negro). Jej interpretácia vzťahu k sebe samej a vzťahu k Bohu, ako vyplynula z transcendentného zážitku, evokuje Jungov archetyp tieňa. Stavia ho do opozície so svetlom Božej lásky. „*Keď sa ponorím do svojho vnútra a vidím to, čomu hovorím moje bytie, vidím v čase jasne vymedzené dve jazvy, jednu čiernu, druhú ako svetlo. Prvá je tá, ktorej hovorím ja a má počiatok v čase, keď podľa tvojej vôle začala existovať. Druhá je tým, čo je tvoje a čo nikdy nezačalo, pretože je to večné. Je to to, čo si ukázal, keď si povedal: Láskou odvekou som Ťa miloval!*²³ *Tamtá je čierna, pretože je popretím vlastnej existencie, pretože je bludným kruhom, trošičkou z mála, pretože je to neznalosť a hriech. Táto je svetlom, pretože je tvoja, pretože je skutočná, pretože je láskou, pretože je životom, pretože je večnou prítomnosťou, pretože je tým, čím je*“ (Autobiografia 2017, lok. 506 – 510).²⁴

Je nutné upriamiť pozornosť na výber ďalších atribútov súvisiacich s opozíciou černota – svetlo. Zatiaľ čo jazva svetla je charakterizovaná pojmami ako „skutočná“, „láska“, „život“ a „večná prítomnosť“, čierna ja definovaná výrazmi „popretie existencie“, „bludný kruh“, „trocha z mála“, „neznalosť“ či „hriech“. Keď Laura jazve priraduje atribút černoty, prostredníctvom lyrických obrazov samu seba opisuje ako súbor negatívnych vlastností, frustrácie, strachu či zacyklenia (vo význame bludného kruhu), naopak, atribút svetla – Boh alebo Božia láska – chápe ako nekonečno. Sv. Laura ďalej hovorí, že po smrti obe jazvy splynú a jediné, čo zotrvá, bude svetlo Božieho bytia (la luz de tu Ser), čím naznačuje bezvýznamnosť svojej existencie v porovnaní s nikde nezačínajúcou

²² Viac o Teréziiných mystických zážitkoch píše M. Kučerková a M. Režná v publikácii *Poetika nevyjadriteľného* (2016). V tejto súvislosti analyzujú ako sv. Terézia videla v telesnej podobe cherubína, ktorý jej niekoľkokrát prepichol srdce dlhou kopijou. Domnievame sa, že sv. Laura prežila aktívne obrazné videnie, ktoré sa vyznačuje mystickou nevyjadriteľnosťou. Oproti pasívnemu videniu, ktoré je výrazom myslenia alebo vnímania, aktívne videnie vyjadruje zmenu v hlbšom ja: „Toto vidění má vždy povahu dramatu. Já si v něm připadá, že jedná a ne že pouze hledí“ (Underhill 2004, 329). Myslíme si však, že aktívne obrazné videnie sv. Laury malo aj intelektuálny charakter, teda nachádza sa niekde na pomedzí imaginatívneho a intelektuálneho videnia. Ak uvažujeme o intelektuálnom videní tak, ako ho definuje Underhillová: „Intelektuální vidění, nakolik je můžeme pochopit, je cosi, co mysl nehledá, ale co je před ní postaveno; a co vnímá celé já pomocí určitého smyslu, který není ani zrak ani citění, ale má něco z povahy obou“ (2004, 321), nemožno Laurin zážitok presne zdefinovať ani jedným z uvedených pojmov, keďže išlo o videnie podmienené pohľadom na umelecké dielo – obraz Ježiša Krista. Tohto téme sa v našej práci nebudeme ďalej venovať (najmä pre jej komplexnosť a obmedzený priestor). Môže byť však podnetom pre ďalšie skúmanie Laurinho diela.

²³ Odkaz na citát z Biblie (Jer 31, 3).

²⁴ “*Cuado entro dentro de mí y veo esto que llamo mi ser se me ocurre ver bien deslindados, dos rayones en un espacio de tiempo, el uno negro; de luz, el otro. El primero es el que llamo yo y comenzó en el tiempo, cuando fue tu voluntad que existiera. El otro es lo que es tuyo y que jamás ha comenzado porque es eterno. Es aquello que mostraste cuando dijiste: ¡Con caridad perpetua te amé! Aquel es negro, porque es una negación de existencia propia, porque es un girón de nada, un poquito de poquedad, porque es ignorancia y pecado. Este es luz, porque es tuyo, porque es real, porque es amor, porque es vida, porque es un eterno presente, porque es lo que es.*”

a nikde nekončiacou prítomnosťou Boha. „*Jazva svetla je jednoducho večná*“ (ibid., lok. 513).²⁵ U Laury (ako u väčšiny kresťanských mystikov) teda nachádzame odveký kresťanský symbol Boha ako svetla, inšpirovaný Bibliou: „*A svetlo v tmách svieta a tmy ho nepohltili*“ (Jn 1, 5).

Je nutné dodať, že symbol svetla ako výsledok mystického osvietenia sa opakuje u viacerých mystikov, napr. u Jacoponeho da Todi, Mechtily z Magdeburgu, sv. Hildegardy či sv. Terézie z Ávily. Aj keď ide u každého z nich o iný druh skúsenosti v spojitosti s osvietením, symbol svetla má podobné charakteristiky. U Jacoponeho da Todi je to oslepujúce svetlo bez miery, čo žiari v srdci, u sv. Terézie svetlo, ktoré nezapadá a je večné, Mechtilda z Magdeburgu ho opisuje ako tečúce svetlo Božstva, pre sv. Lauru je láskou, životom a večnou prítomnosťou. U Laury ide o to, čo Underhillová pomenúva „*radostným vnímaním Absolútna*“, nesmie sa však zamieňať s vedomím zjednotenia s Bohom, keďže ja si samo seba uvedomuje ako bytie oddelené od Boha (2004, 278).

V spojitosti so svetlom používa sv. Laura aj metaforu Boha ako Slnka: „*Boh, božské Slnko môjho života*“ (Dios, divino Sol de mi vida), podobne ako to vidíme i u sv. Terézie z Ávily („*on je Slnko, čo žiari uprostred*“ [1H 2, 3, Santa Teresa de Jesús 2006])²⁶, na ktorú niekoľkokrát v svojom texte sv. Laura odkazuje: „*Ako motýľ som hľadala, k čomu na svete mám prilnúť svoje srdce a keďže som to nenachádzala, prilipla som k svetlu a spálila som sa, bezbolestne, ako hovorí Svätá Terézia*“ (Autobiografía 2017, lok. 1323 – 1324).²⁷ Bezbolestné spálenie v súvislosti so svetlom, ku ktorému Laura „*prilhnula*“, odkazuje na starozákonný príbeh o Mojžišovi a kre, ktorý horel a nezháral (teda opäť je tu prítomný biblický motív). Laura chápe Boha ako prítomnosť svetla a páľavu, čo neboli, pričom metaforou motýľa naráža na krehkosť ľudskej duše, ale i na jej postupnú transformáciu (paralela jej duchovného zrenia, resp. duchovnej cesty k zjednoteniu s Bohom).

Obraz lúča

Ďalším obrazom, s ktorým Laura pracuje v konotácii so svetlom, je obraz lúča (rayo)²⁸. Laura ho používa hneď niekoľkokrát, napr. pri spomínanej skúsenosti s mraveniskom: „*bola som akoby zasiahnutá lúčom*“, či s ohľadom na zážitok pri pohľade na malbu ukrižovaného Krista, keď ju zranil

²⁵ „*El rayón de luz es simplemente eterno.*“

²⁶ „*sol resplandeciente que está en el centro*“ (1M 2, 3)

Označenie citácie 1H 2, 3 odkazuje na knihu *Hrad vnútra* (*Libro de las moradas o castillo interior*), pričom číslo 1 označuje číslo komnát, číslo 2 kapitolu a číslo 3 odsek. Vzhľadom na to, že dielo nebolo preložené do slovenčiny, uvádzame vlastný preklad citácie.

²⁷ „*Como mariposa busqué a qué pegar el corazón en el mundo y no hallando sitio, me pegué a la luz y me quemé, sin dolor, como dice Santa Teresa.*“

Ide o odkaz na citáciu Teréziinej básne *Ó krása, ktorá prevyšujete!* (¡Oh hermosura que excedéis! 1577):

„O krása, ktorá prevyšujete
všetky ostatné krásy!
Bez toho, aby ste ranili, spôsobujete bolesť,
a bezbolestne maríte
lásku tvorov.“

„¡Oh hermosura que excedéis
a todas las hermosuras!
Sin herir dolor hacéis,
y sin dolor deshacéis,
el amor de las criaturas.“ (Santa Teresa de Jesús 2019).

²⁸ Aj keď pre výraz „*rayo*“ v španielčine existuje viacero významov (blesk, lúč, žiarenie a i.), rozhodli sme sa so zreteľom na zachovanie estetickej kvality pôvodného textu preložiť ho do slovenčiny ako „*lúč*“.

„silný láskavý lúč“. Tento výraz je taktiež metaforou poznania Boha, jeho živej prítomnosti, pričom Bohu, nasledujúc katafatický prístup, dáva atribúty „hlboký“, „majestátny“ či „milujúci“.

Na inom mieste hovorí o tom, ako čiernu jazvu postupne zahladzoval „jas milovaného lúča svetla“ (las refulgencias del querido rayo de luz, *ibid.*, lok. 11354 – 11355). „Čierna jazva úplne stratila schopnosť vzdorovať. Avšak môj život bol a ešte stále je vzdialený od dokonalosti; nevidím: svetlo ma oslepilo a ani sa nesnažím zdokonaľovať, pretože potreba večnej Božej slávy naplnila moju dušu. Úbohá čierna jazva! Otupil sa jej obrys! Láska a moje vlastné poznanie jej vzali všetku moc! Nedokonalosti mi nespôsobujú utrpenie jednoducho preto, že sú moje a ja hľadám iba to, čo je od Boha“ (*ibid.*, lok. 4040 – 4043).²⁹ Na tomto úryvku si môžeme všimnúť, ako sa Laura postupne prestala sústreďovať na veci svetského charakteru a nechala vystúpiť do popredia iba akt nekonečnej Božej lásky. Keď Laura hovorí o tom, že láska vzala čiernej jazve moc, odvoláva sa na Boha, lebo on je synonymom lásky. Laura láske (Bohu) dáva atribúty „krehkosti“ a „trpkosti“, pomenúva ju „zvláštnou“, „veľmi hlbokou, ktorú nemožno pocítiť“, čím naráža na to, že nie je možné vystihnúť ľudským jazykom podstatu Boha, ako ani popísať zjednotenie s ním. Zjednotenie má svoje podmienky, ktoré však nemôžu byť splnené, ak sa na nich človek nepodiela aktívne. Strach, nádej a láska boli v patristickej literatúre považované za paralelu s tromi cestami: cestou zdokonaľovania, cestou osvietenia a cestou zjednotenia. Boh v zjednotení stavia človeka do nového vzťahu s tým, čo ho obklopuje – cieľom je nájsť Boha vo všetkých veciach (Dinzelbacher 2000, 75 – 77). V skúsenosti sv. Laury dochádza k mystickému zjednoteniu s tromi božskými osobami. Podľa nej boli chvíle, keď sa stretávala iba s jednou Osobou, niekedy s Otcom (vtedy pociťovala „veľkú silu do všetkého“, *Autobiografia* 2017, lok. 8902), inokedy so Synom (ktorý jej spôsoboval pocit „krehkej“ a „trpkkej lásky“, *ibid.*, lok. 8903) alebo s Duchom Svätým („vnášal svetlo do niektorých tajomstiev“, *ibid.*, lok. 8904), a to aj napriek tomu, že vnímala zjednotenie s celou Trojicou. „Moja duša bola akoby stratenou v tej láskavej žiare alebo žiarivej láske, nerozumiem tomu dobre“ (*ibid.*, lok. 16893 – 16894).³⁰ V tomto úryvku sa prejavila aj Laurina vynachádzavosť, keď prostredníctvom slovnej hry dáva do vzájomného vzťahu spojenia „láskavá žiara“ (luz amorosa) a „žiarivá láska“ (amor luminoso), ktorými sa snaží uchopiť podstatu prežitej skúsenosti.

Na záver môžeme konštatovať, že hoci sa duchovná cesta sv. Laury Montoyovej v mnohom ponáša na skúsenosti iných autorov-mystikov, predsa len je jedinečnou nielen vzhľadom na časové a geografické súradnice jej realizácie, ale aj pre spôsob, akým ju autorka opisuje v svojom diele *Príbeh o Božom milosrdenstve v jednej duši*. Jednoduchosťou výpovede, no i aktuálnosťou sa približuje súčasnému človeku azda aj viac než často komplikované a metaforami presýtené diela mystikov patriace do staršej literatúry. Je však potrebné poukázať na to, že Laura vykazuje aj známky univerzálnej mystickej poetiky, čo sa prejavuje najmä v spontánnej povahe rozprávania (popieranie vlastných vyjadrovacích schopností), používaní biblických motívov (Boh ako láska) či archetypálnych symbolov (opozícia svetlo – tieň). Autentickosť jej výpovede potvrdzujú aj osobité vnútorné obrazy, ktorými sa snaží svoju transcendentnú skúsenosť čo najvýstižnejšie sprostredkovať čitateľovi (jazva svetla vs. čierna jazva, skúsenosť s mraveniskom, skúsenosť pri hoblici, obraz ukrižovaného Krista či obraz lúča). Aj napriek tomu, že dielo sv. Laury nie je v súradniciach mystickej spisby veľmi známe, zaslúži si pozornosť odborníkov v tejto oblasti,

²⁹ “El rayón negro perdió su facultad de pintar casi por completo. Sin embargo, mi vida distaba mucho y dista todavía de ser perfecta; pero no veo: la luz me ofuscó y ni me empeñó en perfeccionarme, porque la necesidad de la gloria de Dios llenó mi alma. ¡Pobre rayón negro! ¡Se le embotó la punta! ¡El amor y mi propio conocimiento le quitaron todo su poder! Las imperfecciones no me hacen sufrir sencillamente porque son lo mío y no busco sino lo de Dios.”

³⁰ “Mi alma quedaba como perdida en aquella luz amorosa o amor luminoso, no lo entiendo bien.”

keďže predstavuje ďaleko väčší potenciál, než aký mohla táto práca obsiahnuť. Je potrebné ju teda brať ako náhľad na vybrané aspekty Laurinho diela, ktorý si vyžaduje ďalší hĺbkový výskum.

SUMMARY

Colombian author Laura Montoya y Upegui (1874 – 1949), known in religious life as Mother Laura from Saint Catherine of Siena, is not a well-known figure in the world literary history of religion. However, in the literature written in Spanish, which is characteristic by a rich spiritual tradition – as we know, for example, from the work of St. Teresa of Ávila (1515 – 1582) or St. John of the Cross (1542 – 1591) – it has begun to rise more significant interest in recent years. Her spiritual autobiography named *The Story of God's Mercy in One Soul* (*Historia de las misericordias de Dios en un alma*) written in the years 1925 – 1933 has primarily become the subject of interpretive attention. The simplicity of its style, but also the topicality brings it closer to the contemporary man, perhaps even more than often too complicated and metaphorically oversaturated works of mystics belonging to older literature. Laura also shows signs of universal mystical poetics, which is particularly reflected in the spontaneous nature of narration (denying of own expressive abilities), the use of biblical motifs (God as love) or archetypal symbols (opposition light – shadow). The authenticity of her poetics is also confirmed by the distinctive inner images in which she tries to convey her mystical experience to the reader as concisely as possible (scar of light vs. black scar, experience with an anthill, experience with workbench, the image of the crucified Christ or the image of a ray). The work of Saint Laura represents far more potential than the presented paper could contain as it is just insight into its selected aspects which requires further and especially deeper research.

Štúdia je výstupom z projektu VEGA 1/0514/19 *Poetika mystickej skúsenosti a literárne podoby mystagógie*.

LITERATÚRA

Primárna:

- López Peña, Nancy (ed.). 2017. *Historia de las misericordias de Dios en un alma. Autobiografía Santa Laura Montoya*. Bogotá: Editorial Pontificia Universidad Javeriana.
Sväté písmo. Jeruzalemská Biblia. 2018. Trnava: Dobrá kniha.

Sekundárna:

- Borriello, Luigi – Caruana, Edmondo – Rosaria Del Genio, Maria – Suffi, Nicolò (eds.). 2012. *Slovník křesťanských mystiků*. Vybrané heslá z tal. orig. prel. Ctírad Václav Pospíšil. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství.
 Dinzlbacher, Peter (ed.). 2000. *Diccionario de la Mística*. Burgos: Editorial Monte Carmelo.
 García de Bertolacci, Ángela Francisca. 2015. Duchovná skúsenosť sv. Terézie od Ježiša (kontemplácia a život). Prel. Zuzana Kormaňáková. In: Kučerková, Magda (ed.): *Duchovná cesta a jej podoby v literatúre*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 269 – 275.
 Kučerková, Magda – Režná, Miroslava. 2014. Vnútorne obrazy u kresťanských mystikov (Literárno-sémantická charakteristika). In: *World Literature Studies* 23/6, 3 – 20.
 Kučerková, Magda – Režná, Miroslava. 2016. *Poetika nevyjadriteľného*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa.

Zuzana Cíváňová

Underhill, Evelyn. 2004. *Mystika: Podstata a cesta duchovního vědomí*. Prel. Jan Frei. Praha: Dybbuk.

Internetové zdroje:

Papa Francisco proclamó a Santa Laura Montoya. 2013. In: Semana. Dostupné na internete: <https://www.semana.com/nacion/articulo/papa-francisco-proclamo-santa-laura-montoya/343212-3> [cit. 5. 1. 2020].

Santa Teresa de Jesús. 2006. Libro de las Moradas o Castillo interior. Dostupné na internete: https://www.documentacatholicaomnia.eu/03d/1515-1582,_Teresa_d%27Avila,_Libro_de_Las_Moradas_O_Castillo_Interior,_ES.pdf [cit. 9. 9. 2020].

Santa Teresa de Jesús. 2019. *¡Oh hermosura que excedéis!*. Dostupné na internete: <https://albalearning.com/audiolibros/steresa/ohhermosura.html> [cit. 17. 8. 2020].

Svätý Otec. 2014. *Svätý Otec: Dar poznania nás učí chrániť prírodu ako Boží Dar*. Dostupné na internete: <https://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=20140521032> [cit. 10. 9. 2020].

KONTAKT

Mgr. Zuzana Cíváňová, PhD.

Katedra romanistiky

Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre

Hodžova 1

949 01 Nitra

Slovenská republika

zcivanova@ukf.sk